

מאמר בעניין "הפרשת חלה" (ח"ב)
ע"פ הנלמד במסגרת סדר הלכה יומית [יורה דעה סימן שכ"ב]
לאור המבואר בספרי החסידות

והנה בעוד שתכלית האדם שנברא עלי אדמות היא לדמות הצורה ליצורה ולהשוות עצמו להנהגת קונו, הרי שהאשה לא נבראה אלא להיות לו לעזר ולאחיסמך לזה, ואיתא בספה"ק ישמח משה"י מכיון שעשתה ההיפך מזה ולא גרמה לו אלא להתרחק מקרבת אלוקים ולהרגיש את עצמותו ומציאותו, לפיכך ניתן לה שלוש מצוות המיוחדות לה, שהם חלה, נדה, והדלקת הנר, והצד השווה שבשלושת מצוות אלו הוא שהם מיועדים לעזר וסיוע לבעלה, וכתב האלשי"ך" דלפיכך ערך הנקבה הוא שלושים שקלים, והיינו עשר שקלים כנגד כל אחד מג' מצוותיה.

ו**כתב** הרה"ק **מקאמארא זי"ע** בספה"ק **אוצר החיים**" דהיות שהאשה הסיתה את בעלה לאכול מן העץ וגרמה עי"ז לג' פגמים הנ"ל, לפיכך ניתן לה לתקן זאת עי"ג' מצוותיה, שהם חלה, נדה, והדלקת הנר, והיינו כי החלה תכליתה להעלות בירווי הניצוצין המעורבין בקליפות, הנדה מטרתה לטהר הכלי המקבל את הניצוצות, והדלקת הנר עניינה לתקן רוח קדמאה דהיינו העלאת מ"ן והחיבור שבין הכלי לאור, ועיין בספה"ק **אגרא דכלה"י** שרמזם לשלושה אלו בכתנות עור ובחגורות שעשה השי"ת לאדם וחוה אחר החטא.

כמו"כ מתפרש דבר זה אף ביחס לחלקי האדם, וכמבואר בספה"ק **פרי צדיק"י** להרה"ק **רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע**, שמצות חלה הוא כנגד הנפש שהוא הגוף, שהרי גופו של אדם נקבץ כחלה מן האדמה"י, דם נדה הוא כנגד רביעיית דם הצלול שבלב ששם משכן הרוח שהוא מקור המידות וההרגשות, והדלקת הנר הוא כנגד הנשמה, וכמו שאמרו חז"ל"י"י "נשמה שנתתי בכם קרויה נר" וכאמר **במשלי"ט** "נר ה' נשמת אדם".

"אלה תולדות נח"

ואמרו רבותינו ז"ל במדרש **תנחומא** בתחילת פרשת נח: "ילמדנו רבינו על כמה עבירות נשים מתות בשעת לדתן כך שנו רבותינו על שלשה וכו' [נעל שלש עברות נשים מתות בשעת לדתן, על שאינן זורות בנדה ובחלה ובהדלקת הנר]". ומה ראו נשים להצטוות על שלש מצות האלו, אמר הקב"ה אדם הראשון תחלת בריותיה היה ונצטווה על עץ הדעת, וכתוב בחוה"י ותרא האשה וגו' ותתן גם לאישה עמה ויאכל, וגרמה לו מיתה ושפכה את דמו וכו', ותשמור נדתה כדי שיתכפר לה על דם האדם ששפכה. מצות חלה מנין, היא טמאה חלתו של עולם, דאמר רבי יוסי בן דוסמקא כשם שהאשה מקשקשת עיסתה במים ואח"כ היא מגבהת חלתה, כך עשה הקב"ה לאדם הראשון וכו'. הדלקת הנר מנין, היא כבתה נרו של אדם, דכתיב"י נר אלהים נשמת אדם לפיכך תשמור הדלקת הנר".

וכבר נתקשו בכמה **מספרי החסידות**²² בפרשתינו מה שייכות עניין זה לפרשת נח - "ופליאה עצומה היא מה שייכות ג' המצוות שצריכות נשים ליהדר בהם לאלה תולדות נח"²³.

והנה איתא בספה"ק **מגלה עמוקות**²⁴ שחטאו של אדם שהיה בג' חלקים כאמור גרם לשלושה דורות שבאו אחריו, דור אנוש, דור המבול, ודור הפלגה, שיהיו

טהרה חלה והדלקת הנר
העולם הזה מחולק הוא לשלושה חלקים, הנקראים בלש' האריז"ל "אורות ניצוצות כלים"²⁵, ובלש' **הבעש"ט** הם נקראים "עולמות נשמות אלוקות"²⁶ ביחס למציאות, ו"הכנעה הבדלה המתקה"²⁷ ביחס לעבודת האדם בהם להעלותם.

"האורות" הם המציאות האלוקית הרוחנית העליונה המחיה את עצם העולם ונקראת "אלוקות" כי הוא קיומו של כל דבר וחיותו, וכפי שמבאר הרמח"ל בספרו **קל"ח פתחי חכמה** את המושג "אור" הנזכר בספרי קבלה כדבר הגובל בין הגשמיות לרוחניות, דהיינו המושג הקרוב ביותר לרוחני שניתן לתפוס דרך החושים. משמעות המילה "ניצוצות" היא האורות שדרכן להיכבות, אך יחד עם זאת עומדות להתעורר ולהתלקח ולהאיר שוב כבתחילה, ולכן הם כינוי לכוח האלוקי המקיים ומניע את העולם הגשמי, ולכן נקרא גם "נשמות" כי ניצוצות אלו הם נשמת הדבר ותנועתו. החלקים הנמוכים והחומריים ביותר הם ה"כלים" והם חלקי המציאות הגשמית הנראית לעינינו, ולפיכך הם נקראים "עולמות" באשר הם מעלימים ומסתירים את מציאות השי"ת בעולם.

בספרי החסידות²⁸ מכוונים ג' חלקים אלו לג' חלקי האדם שהוא עולם קטן כידוע, שהם הנפש, הרוח והנשמה, והיינו כי הנשמה שהיא המחשבה היא כנגד האלוקות [אורות], הרוח שהוא המידות וההרגשות הוא כנגד הנשמות [ניצוצות], ואילו הנפש שהיא הגוף ופעולותיו הוא כנגד העולמות [כלים].

ואיתא בספרי החסידות²⁹ בשם האריז"ל שחטאו של אדם באכילת עץ הדעת על ידי חוה, גרם לכך שנעשה עירוב טוב ורע בכל אחד משלושה חלקי המציאות הנ"ל, [א] כי הניצוצות נתערבו בין הקליפות, והיינו שהכרת מציאות השי"ת בעולם נעשית מוסתרת, [ב] הכלים המקבלים הניצוצות נטמאו, והיינו שהמציאות הגשמית נראית כעומדת בפני"ע ללא שייכות להשי"ת ח"ו, [ג] ונפסקו המיין נוקבין שהכלים מעלים להאורות, והיינו שאין הכרה וגילוי בכלים לאורות הנותנים להם חיות וקיום.

דבר זה מתבטא בכל אדם ואדם שנתערב בו טוב ורע בדעתו, ואין מכיר האלוקות בג' חלקי נפשו, נפש רוח נשמה, כי גופו מושכו לעשות הרע בעיני ה' בפועל, רוחו לוכדתו להרגיש הרגשות של אהבה ויראה או התפארות לדברים שאינם אלוקיים, ומחשבתו מהרהרת בגאוה ובהתנשאות, וכמש"כ בספה"ק **שם משמואל**³⁰: "והנה גרמה לאדם שנשאתאב בו יצה"ר נמי בגוף ונפש ושכל, היינו שהגוף לא יהי נמשך מעצמו לרצון ה', תחת אשר קודם החטא הי' הגוף נמשך מעצמו אחר רצון ה' אף בלי דעת, וכמו ברזל אחרי אבן השואבת, והנפש שעניינה השתוקקות שקודם החטא לא היתה לה השתוקקות אחרת כי אם אלקות, ואחר החטא היא משתוקקת לדברים גשמיים, והשכל שמתחילה הי' צח ובהיר בהשגות נעלות, ואחר החטא נתערב בו מהטעויות וצריך גייעה רבה לברר האמת, וכולי האי ואולי. ונראה שלעומתם חושב התנחומא שלשה דברים, טמאה חלתו של עולם, ושפכה את דמו, וכתבה את נרו וכו'".

א. והוקצה להם פרק שלם בספר עץ חיים לרבי חיים ויטאל הנקרא "שער אנ"ך". ב. כמובא בספה"ק דגל מחנה אפרים פר' נח ד"ה תחתי"ג. ג. כמובא בספה"ק היכל הברכה להרה"ק מקאמארא זי"ע פר' משפטים בשם הבעש"ט זי"ע א. ד. פתח לה; וראה בדעת חכמה ידיעה ג אות יז. ה. כ"כ בספה"ק באר אברהם להרה"ק רבי אברהם מסלונים זי"ע ריש פר' נצ"י; כתבי קודש מחכמי אמת דף יב ע"ב. ו. תולדות יעקב יוסף לך דף י"ט ע"א; לקט אמרי פנינים דף ר"ז ע"ז. ז. ועי' בספה"ק היכל הברכה בראשית דכל אחד מחלקי נר"ן מתחלק אף הוא בפרטות לאורות ניצוצות וכלים. ח. תולדות יעקב יוסף פר' קרח אות ד; כי תצא ט. תפארת שלמה שופטים; שער התפילה; רמזי פורים. ט. פע"ח שער קר"ש פ"ג. י. פרי צדיק נח אות ה; תורת משה לאלשי"ך בראשית ג טז; שם כד טז. יא. נח תרע"ח. יב. בא דף קמ ע"א. יג. תורת משה ויקרא כז ד. יד. ראה בפרשת אמור ו-וילך. טו. פר' בראשית אות ז. טז. נח אות ה; וכ"כ האלשי"ך בפירושו עה"ת תורת משה בראשית ג טז ושם כד טז. יז. ראה בגיליון הקודם ושם נתבאר באריכות שייכות החלה לנפש האדם. יח. שבת לב ע"א. יט. כ. כז. כ. שבת ב ו. כא. בראשית ג ו. כב. משלי כ כז. כג. ישמח משה; אגרא דכלה שע"ז ע"ב; שם משמואל; אוהב חסד. כד. אוהב חסד. כה. לך לך; ועי' שער הפסוקים לאריז"ל שמות

נכשלים בשלוש העבירות החמורות, עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים, שהם כנגד נפש רוח ונשמה כידוע מהמהר"ל¹, והיינו כי דור אנוש חטאו בעבודה זרה שהוא פגם בכוח השכל והמחשבה על ידי שמאמין במחשבתו בע"ז, דור המבול חטאו בגילוי עריות המטמא וממאס את הגוף-הנפש בזנות ובערוה, ודור הפלגה חטאו בשפיכות דמים שהוא פגם בחלק הרוח והמידות הבאים מן הלב שבו עיקר מקור הדם.

ברם, בכל שלושת הדורות הללו שהיו חוטאים בשלושת עבירות חמורות הללו, היה נח הצדיק היחיד ששמר את עצמו מן אלו הפגמים ומצא על ידי זה חן בעיני ה'י, ובכך התחיל לתקן את שלושת הפגמים שנגרמו על ידי חטא אדם הראשון² וכדאיאתא בזוה"ק³ שהיה נח גלגול אדם, והכוונה בזה שהוא התחיל לתקנו, וכמו שדרשו רבותינו במדרש⁴ על הפסוק⁵: "אשרי האיש" - זהו נח הצדיק, "אשר לא הלך בעצת רשעים" - זה דור אנוש שחטאו בעבודה זרה שהוא עצה ומזימה שבשכל מי שהוא רשע לפני המקום, "ובדרך חטאים לא עמד" - זה דור המבול, כי עיקר משמעות החטא הוא הליכה אחר תאוות גופניות וחומריות, "ובמושב לצים לא ישב" - זהו דור ההפלה, כי עיקר הליצנות הוא בדיבור לשון הרע ורכילות וחוסר כבוד הזולת, שהוא גם עניין שפיכות דמים, וכמבואר כל זה בספר **אהבת יהונתן**⁶ לרבי יהונתן אייבשיץ ז"ל.

ואיאתא בספה"ק שם משמואל⁷ דלאור הנ"ל אתי שפיר שייכות דברי המדרש לפר' נח, שהרי כל עבודתו ומעלתו של נח בניגוד לאנשי דורו היתה ניכרת בכך שהיה מקדש שלושת חלקי נפשו, ובכך היה מתקן חטאו של אדם הראשון הנתקן גם על ידי שלושת המצוות הנ"ל שניתנו לנשים וכמבואר, וכתב הרה"ק מדז"קוב ז"ע בספה"ק אמרי נועם⁸ כי לכן צריך אדם לומר בערב שבת שלושה דברים "עישרתם [חלה], עירבתם [נדה הצריכה הערב שמש], הדליק את הנר", שהם כנגד ג' המצוות של הנשים, כי נח שתיקן אף הוא זאת הוא רמז לשבת קודש שהוא יום מנוחה וכדאיאתא בזוה"ק⁹.

והנה האדם נברא בצלם אלוקים¹⁰, וכשם שהשי"ת בכוחו לברוא יש מאין כך גם לאדם ניתן הכוח לדבר דיבורים ולהוליד בנים, ששניהם עניינם הוא להמציא מציאות חדשה זולתו¹¹, וכאשר האדם מבטל את עצמותו לגמרי להשי"ת אזי הוא משתמש בכל כוחותיו וכשרונותיו רק להגדיל כבוד השי"ת ומלכותו וחלילה לא לבטלה ולריק, אבל מכיון שחטא אדם הראשון באכילה מעץ הדעת נגרמה לו המיתה וההעדר, והיינו הרגשת הפירוד והריחוק, ואז נתחלקה נשמתו על ידי זה לשישים ריבוא חלקים וניצוצות¹², ובשל כך עבודתו מאז היא להביא תולדות ובנים לעולם עד שיכלו כל הנשמות שבאוצר הנקרא גוף בביאת גואל צדק, וכל זה על ידי האשה שהסיתה אותו לכך.

לפיכך אמרו חז"ל¹³ כי על שלש עבירות נשים מתות בשעת לדתן, על שאינן זהירות בנדה ובחלה ובהדלקת הנר, והיינו כי תכלית שלושת המצוות הללו הם להשלים את קומת האדם שנחסרה ע"י החטא, שלימות המתבטאת בהעמדת זרע של קיימא לעבודתו יתברך, וכמו שרמז החתם סופר בדרשותיו¹⁴ דלכך אנו מוצאים

לפיכך אמרו חז"ל¹⁵ כי על שלש עבירות נשים מתות בשעת לדתן, על שאינן זהירות בנדה ובחלה ובהדלקת הנר, והיינו כי תכלית שלושת המצוות הללו הם להשלים את קומת האדם שנחסרה ע"י החטא, שלימות המתבטאת בהעמדת זרע של קיימא לעבודתו יתברך, וכמו שרמז החתם סופר בדרשותיו¹⁶ דלכך אנו מוצאים

אצל חנה שהיתה מתפללת על בנים כי היה שלימה בג' חלקיה, וכמרומו בשמה "חנה" שהוא ר"ת ח'לה נ'דה ה'דלקת הנר¹⁷.

ומבואר בספה"ק אגרא דכלהי"כ כי לפיכך תיקון זה שתיקן נח בשלושת חלקי הנפש של עצמו התבטא בכך שהמשיך קיום העולם על ידי שהעמיד תולדות ראויים לעבודת השי"ת, וכמו שכתבו הרבה מספרי החסידות בפרשת נח¹⁸ על פי מה דאיאתא בכתבי האריז"ל¹⁹ ששלושה קדושות אלו של נח התבטאו בשלושת בניו, עיי"ש באריכות.

ענן קשור, נר דלוק, ברכה בעיסה

והנה מובא בכתבי האריז"ל²⁰ דחטא זה של חוה שהחטיאה את אדם הראשון התחיל להיות מתוקן על ידי שרה אמנו שהיתה הגלגול שלה, וכמש"כ הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין ז"ע בספה"ק קומץ המנוחה²¹ ש"כמו שבתחילה חוה הסיתה לאדם על הערבוביא כך התיקון ממנה שיעצה לאברהם אבינו על הביורור ותשלום הביורור גם כן על ידי עין שלה נגד ותאוה לעינים על ידי עינה הפילה אותו ערבוביא ולהציל אותו מקצת קדושה שקלטתה²².

והביא הריב"א²³ בשם החזקוני²⁴ דכנגד קיום ג' מצוות הללו זכתה שרה לג' הניסים המוזכרים במדרש²⁵, ענן קשור על האוהל, נר דלוק על שולחנה משבת לשבת, וברכה מצויה בעיסה, כי כנגד הפרשת חלה זכתה לכך שעיסתה מתברכת, כנגד מצוות נדה זכתה לענן קשור ש"הוא דוגמת נדה שהענין שלהם חוזר ושוב פוסק וחוזר", ובזכות הדלקת הנר זכתה לנר דלוק על שולחנה²⁶.

וכתב בספה"ק שם משמואל²⁷ דהנה בסעודת שלושת המלאכים אצל אברהם ושרה יצאו ג' מצוות הללו אל הפועל על ידי שרה, חלה דכתיב "לושי ועשי עגות" והביא בספה"ק אגרא דכלהי"כ בשם האריז"ל²⁸ דהכוונה בזה היתה כדי להפריש חלה, נדה שהרי נמנעו מלהביא לחם לשם מפני שפירסה שרה נדה אורח כנשים ונטמאה העיסה כמובא בחז"ל²⁹, והדלקת הנר נרמזת במה שאמרו במדרש³⁰ על "והוא אחרינו" ש"זה המלאך שהביט אחריו והרגיש שבאת אורה מאחריו", וכלשון קדשו של השם משמואל: "הדלקת הנר יש רמז לזה במדרש והוא אחריו שהביט המלאך והרגיש שבאת אורה מאחריו, ונראה שהוא אור חוזר ומנר של שבת ובמדרש בראשית ברכו באור פנים, ובפשיטות לפי שהדלקת הנר רומזת לשלימות השכל, וכתבי חכמת אדם תאיר פניו, שבאמת השכל מאיר על הפנים אלא שהחומר מחשיך, והיא כאשר נזדכך חומרה שוב מאיר השכל

על פניו", והנה היא שלימות השכל". ולכן עכ"פ דווקא בסעודה זו נתבררה שרה על לידת יצחק, שהרי תולדות האדם זרעו תלויים בתיקון ג' חלקי החטא וכאמור לעיל.

אמנם מכיון שהיתה רק תחילת התיקון לכך לא נתקן הכל עדיין על ידי שרה לבד, אלא באו אחריה עוד ג' נשים שהיו אף הם גלגולה של חוה: חנה, שונמיט וצרפית, ותיקנו כ"א מהם מצוה אחת מאלו השלוש: "חנה תקנה הנדות, דכתיב³¹ 'ופניה לא היו לה עוד', שונמיט תקנה הנר, דכתיב³² 'ונשים לו שם כסא וכו'', וצרפית תקנה החלה, דכתיב³³ 'עשי נא לי עגה קטנה וכו'', ודרז"ל³⁴ כי אליהו כהן היה³⁵.

על פניו", והנה היא שלימות השכל". ולכן עכ"פ דווקא בסעודה זו נתבררה שרה על לידת יצחק, שהרי תולדות האדם זרעו תלויים בתיקון ג' חלקי החטא וכאמור לעיל.

אמנם מכיון שהיתה רק תחילת התיקון לכך לא נתקן הכל עדיין על ידי שרה לבד, אלא באו אחריה עוד ג' נשים שהיו אף הם גלגולה של חוה: חנה, שונמיט וצרפית, ותיקנו כ"א מהם מצוה אחת מאלו השלוש: "חנה תקנה הנדות, דכתיב³⁶ 'ופניה לא היו לה עוד', שונמיט תקנה הנר, דכתיב³⁷ 'ונשים לו שם כסא וכו'', וצרפית תקנה החלה, דכתיב³⁸ 'עשי נא לי עגה קטנה וכו'', ודרז"ל³⁹ כי אליהו כהן היה⁴⁰.

המשך המאמר בגיליון הבא בעזהשי"ת ובעניין "בדיקת תולעים"

כו. נצח ישראל פרק ד. לו. בראשית ו. ח. כח. שם משמואל נח ע"ב. כט. תיקוני זוהר תיקון ס"ט. ק"ג ע"ב. ל. ב"ר כו. לא. תהלים א. א. לב. הפטרת בשלח. לג. נח ר"ח מרחשון תרע"ג. לד. דרוש לחנוכה אות נג. לה. תיקוני זוהר נד"ב. לו. במשמעותו של "צלם" זה נאמרו טעמים רבים, וראה ע"ז באריכות במעולפת ספירים לפר' פינחס תש"פ. לז. לגבי עניין זה במשנת הבעש"ט הק' ע"י באריכות במעולפת ספירים שמות ו-וארא תש"פ. לח. ראה בספה"ק תפארת שלמה לשבת שובה. לט. שבת ב. ו. מ. שנו ע"ב. מא. ועי' בספה"ק אוהב חסד לפר' נח שכתב כי ג' מצוות אלו הם סגולה לבנים מצד צדקה ונדה. מב. שע"ז ע"ב. מג. תולדות יעקב יוסף אות א; דגל מחנה אפרים ד"ה נח; אור לשמים, באר מים חיים פ"ו; בת עין; תולדות אהרן; שם משמואל תרע"ח. מד. ליקוטי תורה פ"ז. מה. ספר הליקוטים שופטים פרק טו; עמק המלך שער י פרק מא. מו. ח"ב אות לת. מז. בראשית כד סז. מח. שם. מט. ילקו"ש בראשית פרק כד רמז קט; הובא ברש"י בראשית כד סז. נ. חזקוני שם. נא. וכ"כ האלשי"ך בתורת משה שם. נב. וירא תרע"ג. נג. וירא נד. עץ הדעת טוב וירא. נח. ב"מ פז ע"א; הובא ברש"י בראשית יח ח ד"ה ויסק חמאה וחלב. נו. בראשית רבה מט טז. נז. שמואל א א ית. נח. מלכים ב ד י. נט. שם א יז יג. ס. ראה תנא דבי אליהו רבה פרק ית. סא. לשי' האריז"ל שם.